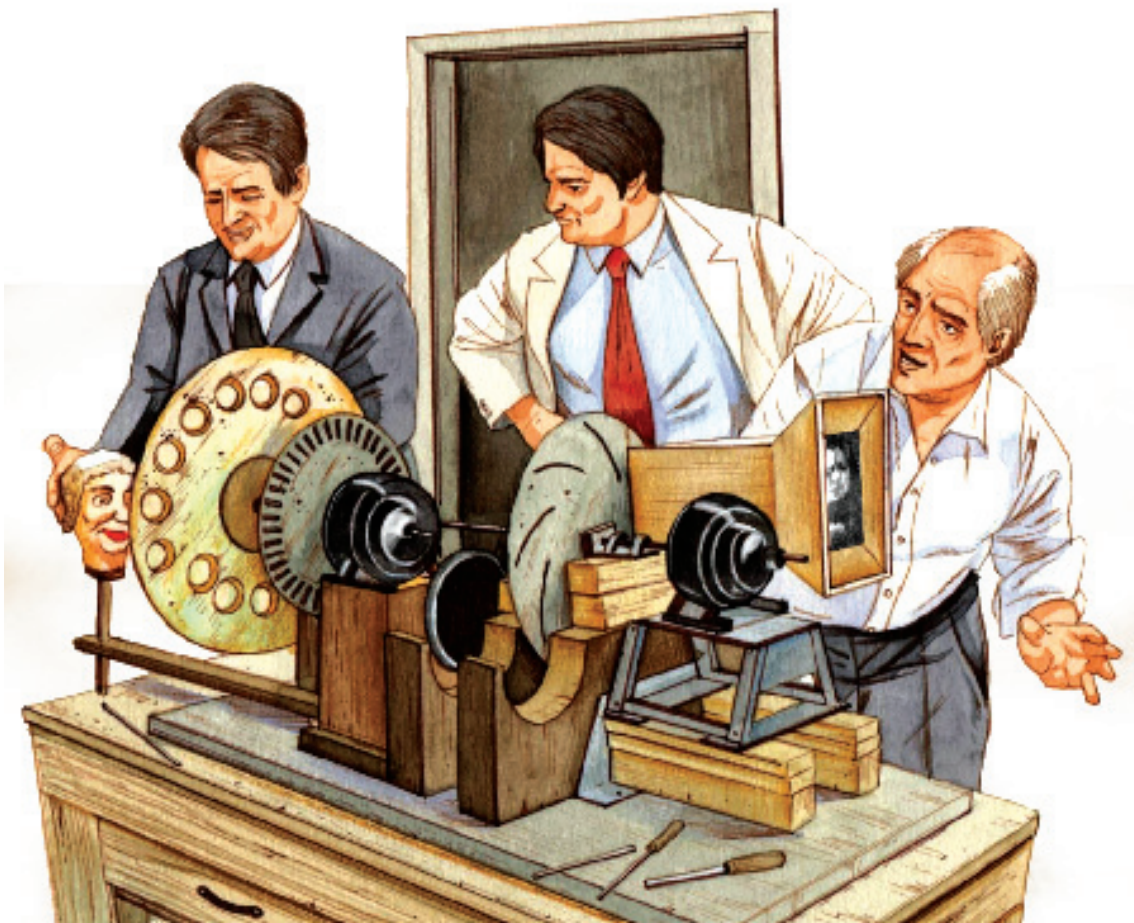

101

ЧИЊЕНИЦА КОЈУ ТРЕБА ДА ЗНАШ О

ПОЗНАТИМ НАУЧНИЦИМА

Наслов оригинала:

101 cosas que deberías saber sobre personajes de la ciencia

Copyright @ SUSAETA EDITIONS, S.A. – Obra colectiva

Translation copyright @ 2018 за српско издање, ЛАГУНА

Текст: Ђорђо Бергамино, Ђани Палита

Илустрације: Андреа Орани, Стефано Скањи

Превод: Соња Лаштро

Лектура: Драгослав Баста

Слог и прелом: Јелена Радојичић

За издавача: Дејан Папић

Штампа: Хонгконг

Тираж: 5000

Београд, 2018.

Издавач: Лагуна, Београд

info@laguna.rs

www.laguna.rs

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије, Београд

001:929(02.053.2.025.2)

БЕРГАМИНО, Ђорђо

101 чињеница коју треба да знаш о познатим научницима / [текст Ђорђо Бергамино, Ђани Палита ; илустрације Андреа Орани, Стефано Скањи] ; превела Соња Лаштро. - Београд : Laguna, 2018 (Хонгконг). - 47 стр. : илустр. ; 22 cm

Превод дела: 101 cosas que deberías saber sobre personajes de la ciencia.

- Подаци о ауторима преузети из колофона. - Тираж 5.000. - Регистар.

ISBN 978-86-521-3037-5

1. Палита, Ђани [аутор]

а) Научници

COBISS.SR-ID 267555340

101

ЧИЊЕНИЦА КОЈУ ТРЕБА ДА ЗНАШ О

ПОЗНАТИМ НАУЧНИЦИМА

Превела са шпанског
Соња Лаштро

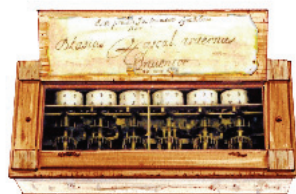

Садржај

Антички свет 6

Календар 10

Проучавање природе 12

Светлост и наука 16

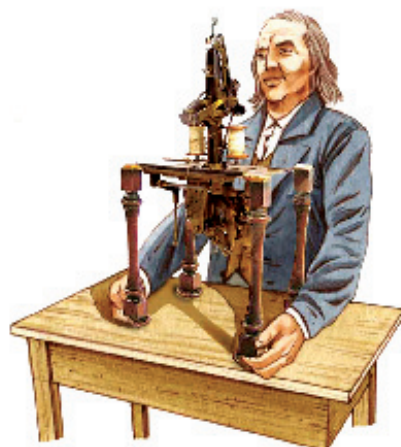
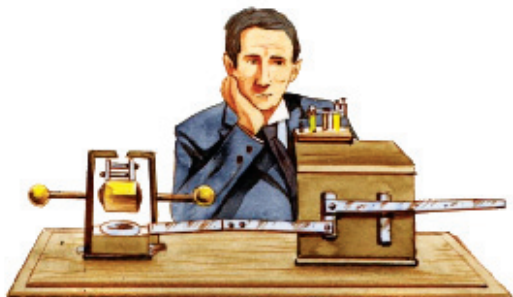
Изуми и открића 18

Превозна средства 34

Велика имена 38

Мецене науке 46

Индекс појмова 48

АНТИЧКИ СВЕТ

1 Шта је изумео Ератостен?

Ератостен из Кирене (276–194 п. н. е.), управник чувене Александријске библиотеке, изумео је инструмент по називу мезолаб, који је могао да рачуна квадратни корен, а то је био важан прорачун неопходан да би се направиле торзиони катапулт.

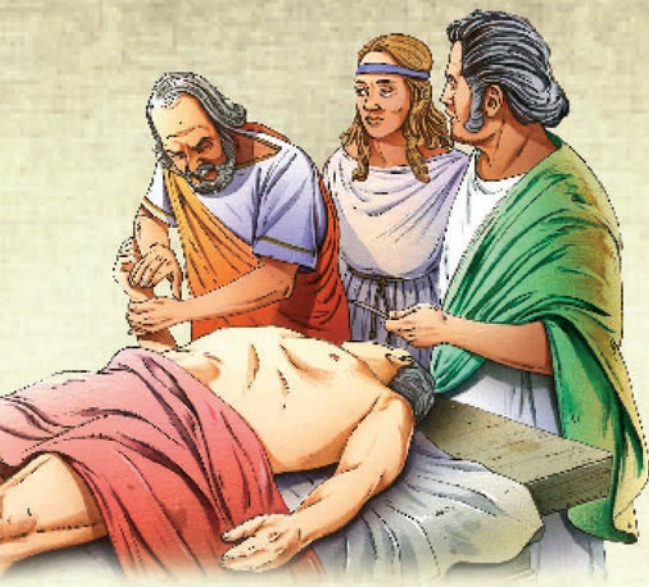
ДА ЛИ ЗНАШ?

У току опсаде Сиракузе, Архимедове направе су надјачале римске бродове и потопиле их.

2 Ко је премерио Земљу?

Ератостен је био чувен по томе што је израчунао Земљину површину служећи се тригонометријом.

3 Ко је био Херофил?

Херофил из Халкедона (335–280 п. н. е.) био је грчки лекар који је открио људски нервни систем. Проучавао је анатомију човека и видео разлику између тетива и нерава и схватио је да је мозак центар интелигенције и читавог нервног система.

4 Због чега се Архимед сматра једним од најпознатијих научника?

Архимед из Сиракузе (287–212 п. н. е.) значајно је допринео многим научним пољима: од геометрије и математике до хидростатике, оптике, механике и астрономије. Написао је многа дела од којих су нека и данас сачувана.

5 Ко је отац геометрије?

Грчки математичар Еуклид се сматра оцем геометрије (3. век п. н. е.). Проучавао је линије, равни, кругове, троуглове, сфере итд.

6 Ко су били најпознатији исламски астрономи?

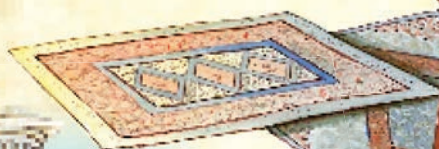
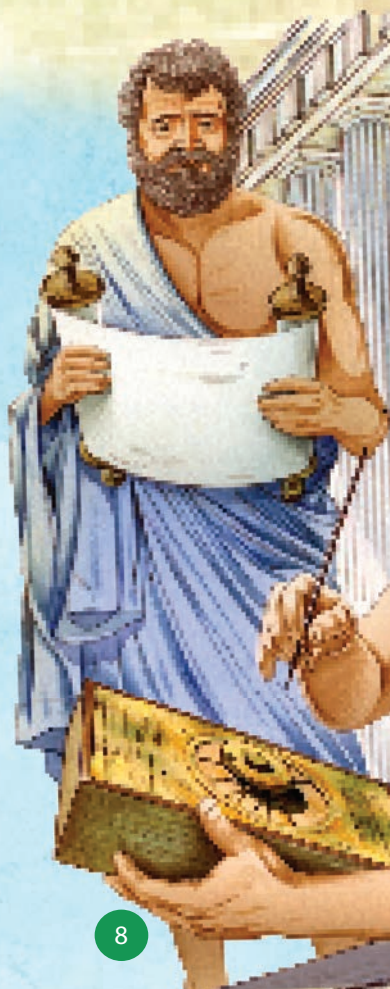
Неколико научника се може сматрати најпознатијим и најбитнијим у исламској науци: Ел Фаргани (800–870) проучавао је димензије Земље, Ел Хорезми (780–850) сматра се оцем савремене алгебре; и Бируни (973–1048) је проучавао картографске нацрте.

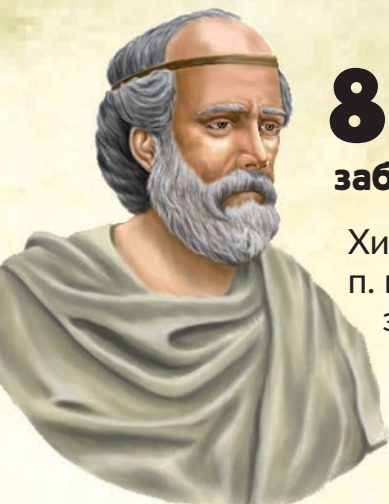

7

Ко је рекао да се Земља окреће око Сунца?

Аристарх са Самоса (310–230 п. н. е.) поставио је ову теорију коју је, према Плутарху, касније и доказао Селеук из Селеукије (190–150 п. н. е.).

8 **Колико звезда је забележио Хипарх?**

Хипарх са Родоса (190–120 п. н. е.) је у свом каталогу забележио око 850 звезда и означио је колико је свака од њих сјајна као и њихове координате на небеској сфери.

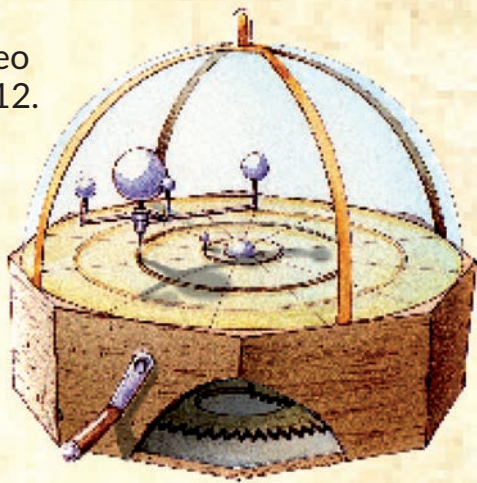
9 **Ко је писао о Архимедовом планетаријуму?**

Цицерон (106–43 п. н. е.) је описао овај инструмент, који је конзул Марцел однео у Рим након што је похарао Сиракузу 212. године п. н. е.

ДА ЛИ ЗНАШ?

Грци су користили геометрију како би правили разне прорачуне.

ДА ЛИ ЗНАШ?

Архимед је израчунао тачно колико зрна песка би могло да испуни читав универзум.

10

Ко је направио механизам са Антикитере?

Према Цицерону, његов пријатељ Посејдоније са Родоса (135–50 п. н. е.) направио је изум врло сличан овој направи која је могла да предвиди помрачења небеских тела и израчуна њихове позиције.

КАЛЕНДАР

11 Ко је направио календар који се данас користи?

Папа Гргур XIII је сазвао комисију стручњака 1582. године како би направили реформу старог јулијанског календара који се користио претходних шеснаест векова. Тако је настао грегоријански календар који се данас користи скоро у свим земљама света.

12 Какав је био овај календар?

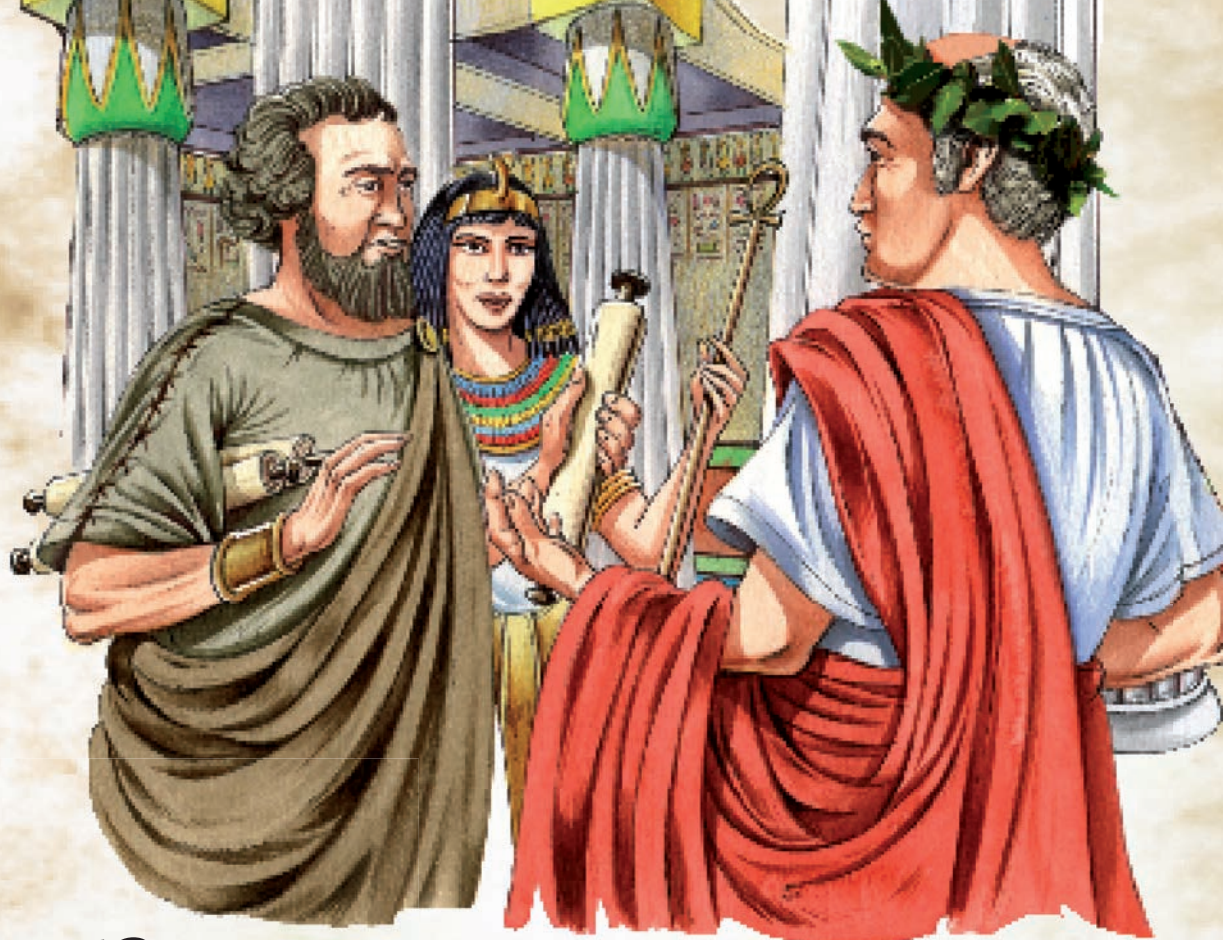
У грегоријанском календару, преступне су све године које су дељиве бројем четири, осим ако се не завршавају са две нуле. У том случају, преступне су оне године које су дељиве са четиристо.

ДА ЛИ ЗНАШ?

Раније су се многи календари заснивали на месечевим циклусима.

13 Кога је Клеопатра узнала са Цезаром?

Египатска краљица је представила Цезару Сосигену из Александрије, како би он направио реформу календара. То је и урадио 45. године п. н. е.

14 Шта је наредио император Август?

Август је 8. године дао да се исправе грешке које су постојале у јулијанском календару и наредио је да наредних неколико година ниједна не буде преступна.

15 Какви још календари постоје?

Још неки од календара који постоје су исламски, будистички, кинески, хебрејски, хиндуистички, мајански, астечки, јапански и персијски.

ПРОУЧАВАЊЕ ПРИРОДЕ

16 Шта је приметио Дарвин?

Познати енглески природњак Чарлс Дарвин, отац теорије о еволуцији, отишао је 1835. године бродом *Биџл* на острво Галапагос. Тамо је видео многобројне врсте огромних корњача и разне врсте зеба, а приметио је да различите врсте живе на различитим острвима.

17 Ко је открио силу гравитације?

Физичар Исак Њутн (1643–1727) открио је ову природну силу, по предању, након што је видео како јабука пада са дрвета.

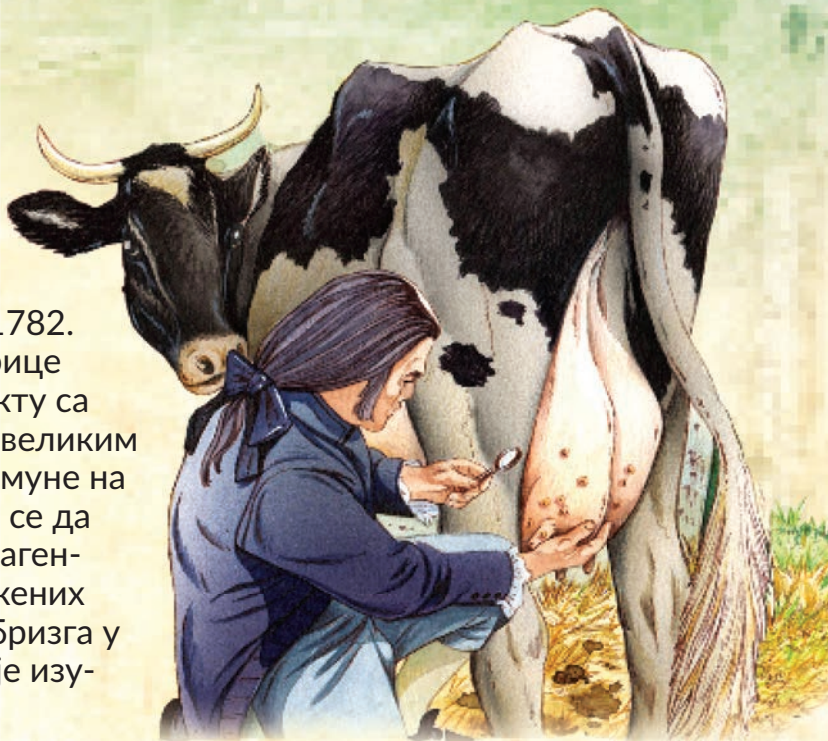
ДА ЛИ ЗНАШ?

Сви примерци Дарвинове књиге *Посиљак врста* продати су у једном дану.

18 Ко је изумео вакцину?

Енглески лекар и природњак Едвард Џенер приметио је 1782. године да су млекарице које су биле у контакту са кравама зараженим великим богињама постале имуне на ову болест. Досетио се да искористи патогене агенсе извучене из заражених животиња и да их убризга у људе и на тај начин је изумео прву вакцину.

19 Шта је изумео Александар Флеминг?

Овај енглески и шкотски лекар открио је 1928. године први антибиотик – пеницилин, након што је приметио да присуство буђи спречава раст и размножавање бактерија.

20 Ко је рекао да Земља није центар универзума у 16. веку?

Док се још веровало да се Сунце и планете окрећу око Земље, Коперник је приметио да сјај Меркура и Венере није увек исти, што га је навело да помисли да нису увек на истом одстојању од наше планете.

